

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ Τομείς αρμοδιότητας ΥΠΕΞ

1. Διεύρυνση Ε.Ε.

Η Τελετή Υπογραφής της Συνθήκης Προσχώρησης των δέκα υποψηφίων χωρών αποτέλεσε ένα από τα σημαντικότερα γεγονότα στην εξέλιξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και επισφράγισε την επανένωση της Ευρώπης. Ο ιστορικός του συμβολισμός σε συνδυασμό με την ευρύτητα αναγνωρισθείσα επιτυχία της οργάνωσης των εκδηλώσεων κρίνεται ως κορυφαία στιγμή της προεδρίας. Στο αμέσως προηγούμενο διάστημα η ελληνική προεδρία εξασφάλισε την απόλυτη τήρηση του χρονοδιαγράμματος κατάρτισης της Συνθήκης προσχώρησης, αντιμετωπίζοντας λεπτές διαπραγματεύσεις με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σε θέματα χρηματοδότησης της διευρυμένης Ένωσης αλλά και διεκδικήσεις που ορισμένες υποψήφιες χώρες προσπάθησαν να εντάξουν στη διαδικασία. Ήδη τα νέα κράτη – μέλη έχουν ενταχθεί ομαλά στις εργασίες του Συμβουλίου Υπουργών όπου συμμετέχουν ως ενεργοί παρατηρητές έως την κύρωση των Συνθηκών από τα εθνικά κοινοβούλια.

2. Ένταξη της Κύπρου

Η ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε. αποτέλεσε για σειρά ετών πρωτεύοντα στόχο της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής. Ο στόχος αυτός κατοχυρώθηκε πλήρως στα πλαίσια των διαπραγματεύσεων που έγιναν τις τελευταίες εβδομάδες πριν την ανάληψη της προεδρίας και η ένταξη κατέστη οριστική με τη Συνθήκη Προσχώρησης που υπεγράφη στην Αθήνα. Η ένταξη έγινε δεκτή με ενθουσιασμό από τους Ελληνοκυπρίους, αλλά προκάλεσε τη διαμαρτυρία μεγάλου τμήματος των Τουρκοκυπρίων, κυρίως νέων, προς την πολιτική Denktas για την παρεμπόδιση της συμμετοχής τους στην ενωμένη Ευρώπη. Η μη ευόδωση των προσπαθειών για επίλυση του Κυπριακού πριν την ένταξη, ώστε η Κύπρος να προσχωρήσει ενωμένη στην Ε.Ε., αντιμετωπίστηκε με την προσάρτηση ειδικού Πρωτοκόλλου στη Συνθήκη με μέριμνες για τη σημερινή κατάσταση και προβλέψεις για επανένωση στο μέλλον. Το Εαρινό Ε. Συμβούλιο απέδωσε την ευθύνη για την αποτυχία επίλυσης του πολιτικού προβλήματος στην τουρκοκυπριακή πλευρά, ενώ η Ε. Επιτροπή, σε συνεννόηση και με την Κυπριακή Κυβέρνηση, ανακοίνωσε δέσμη μέτρων για την ανάπτυξη του βορείου τμήματος και τη διευκόλυνση της σύγκλισης.

3. Συνέλευση για το μέλλον της Ευρώπης

Με τη σύγκλιση του Ατύπου Ευρωπαϊκού Συμβουλίου των Αθηνών, τον βαρύνοντα ρόλο της συμμετοχής μας στο Προεδρείο της Συνέλευσης και την εκτεταμένη συζήτηση που έλαβε χώρα στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Θεσσαλονίκης όπου και κατατέθηκε η τελική πρόταση της Συνέλευσης, συντελέσαμε στην εξασφάλιση ενός υψηλού βαθμού συναίνεσης κάτι που διευκολύνει τις εργασίες της Διακυβερνητικής που ακολουθεί και για την οποία λάβαμε καίριες αποφάσεις στη Θεσσαλονίκη. Το όλο εγχείρημα αποτελεί μια από τις πλέον κρίσιμες εξελίξεις για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και η ελληνική προεδρία χρειάστηκε να διεξάγει λεπτούς χειρισμούς προκειμένου να φθάσουμε στο αποτέλεσμα που έχουμε ενώπιον μας.

4. Μεταναστευτική πολιτική

Οι αποφάσεις της Θεσσαλονίκης, αποτέλεσμα συνεχούς διαπραγματεύσεως καθόλο το εξάμηνο της προεδρίας μας, σηματοδοτούν ένα νέο ξεκίνημα για τη δημιουργία κοινής μεταναστευτικής πολιτικής στην Ε.Ε. Ο συντονισμός και η αλληλεγγύη στη φύλαξη των εξωτερικών συνόρων της Ένωσης, η ένταξη των θεμάτων μετανάστευσης ως βασικού στοιχείου στις σχέσεις της με τις χώρες προέλευσης, η εξασφάλιση νέων πόρων για τη χρηματοδότηση μιας ενισχυμένης μεταναστευτικής πολιτικής και η επίτευξη συμφωνίας σε δύο κρίσιμες νέες οδηγίες για την ομαλή ενσωμάτωση των νομίμων μεταναστών στις ευρωπαϊκές κοινωνίες αποτελούν ένα μόνο μέρος της σημαντικής προόδου που επετεύχθη στο τομέα αυτό. Η Ελλάδα ως χώρα με εκτεταμένα εξωτερικά σύνορα αποκομίζει σημαντικότητα οφέλη από τις εξελίξεις αυτές.

5. Βουλγαρία, Ρουμανία και Τουρκία

Τον Απρίλιο το Συμβούλιο υιοθέτησε αναθεωρημένα κείμενα εταιρικών σχέσεων και με τις τρεις υποψήφιες χώρες. Ως προς τη Βουλγαρία και Ρουμανία τίθεται πλέον ως στόχος η ολοκλήρωση των ενταξιακών τους διαπραγματεύσεων έως το τέλος του 2004 ενώ κατά το εξάμηνο της προεδρίας μας κλείσαμε τις διαπραγματεύσεις σε τρία κεφάλαια με τη Ρουμανία (ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων, φορολογία, ελεύθερη κυκλοφορία αγαθών) και ένα κεφάλαιο με τη Βουλγαρία (μεταφορές).

Στην νέα εταιρική σχέση με την Τουρκία περιλαμβάνονται συγκεκριμένοι όροι για πολλά θέματα ιδιαίτερου ελληνικού ενδιαφέροντος (Κυπριακό, πολιτική καλής γειτονίας, περιουσίες μειονοτήτων, θρησκευτική ελευθερία, ρόλος στρατού κλπ). Λειτουργήσαν δε εντατικά τα όργανα σύνδεσης Ε.Ε. – Τουρκίας που πλέον ασκούν ρόλο ελέγχου (monitoring) της προόδου που επιτυγχάνεται με βάση τους όρους της εταιρικής σχέσης.

6. Δυτικά Βαλκάνια

Η ελληνική προεδρία έθεσε συγκεκριμένους στόχους για μια ποιοτική μεταβολή στις σχέσεις της Ε.Ε. με τις πέντε χώρες των Δυτικών Βαλκανίων. Με βάση τα Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Θεσσαλονίκης και της Συνόδου Κορυφής Ε.Ε.- Δυτ. Βαλκάνια οι στόχοι αυτοί ικανοποιούνται πλήρως. Ειδικότερα επιβεβαιώνεται η ενταξιακή προοπτική των χωρών της περιοχής, υιοθετείται μια νέα διαδικασία τακτικού πολιτικού διαλόγου μεταξύ Ε.Ε. και Δυτ. Βαλκανίων, ενσωματώνονται σαφή προενταξιακά στοιχεία στις ισχύουσες συμβατικές σχέσεις της Ε.Ε. με τις εν λόγω χώρες όπως η εναρμόνιση της νομοθεσίας τους προς το κοινοτικό κεκτημένο και εξασφαλίζεται μια σημαντική αύξηση των χρηματοδοτικών ενισχύσεων που τους προσφέρονται.

7. Ιράκ

Αποτέλεσε σίγουρα το πιο ακανθώδες κεφάλαιο της προεδρίας μας. Πολλοί ανέμεναν ότι είτε θα απορροφούσε το σύνολο της δράσης και της ενέργειας της προεδρίας είτε θα κατέληγε στην διάσπαση της κοινής εξωτερικής πολιτικής με την προεδρία απλό θεατή. Δεν συνέβη τίποτα από τα δύο διότι αφενός ακολουθήσαμε κατά γράμμα το πρόγραμμά μας και πετύχαμε τους στόχους μας και αφετέρου αναλάβαμε καθοριστικές πρωτοβουλίες που προστάτευσαν τη διατήρηση μιας ενιαίας φωνής από

πλευράς Ε.Ε. Με τη σύγκλιση του εκτάκτου Ευρωπαϊκού Συμβουλίου τον παρελθόντα Φεβρουάριο, τις αποφάσεις του Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων και Εξωτερικών Σχέσεων, και τις ανακοινώσεις της προεδρίας εντοπίσαμε και αναδείξαμε τα σημεία συμφωνίας και αποτρέψαμε την ανάδειξη μιας συγκρουσιακής ατμόσφαιρας παρά τις αναμφισβήτητα βαθιές διαφορές απόψεων μεταξύ των εταίρων.

8. Μέση Ανατολή

Στο μεσανατολικό, η δραστηριοποίηση της Ελληνικής Προεδρίας υπήρξε έντονη και οι διαβουλεύσεις με τους βασικότερους παράγοντες επίλυσης του προβλήματος συνεχείς. Στο πλαίσιο αυτό, εντάσσονται και οι δύο επισκέψεις του Υπουργού Εξωτερικών (Φεβρουάριος, Μάιος) στην περιοχή. Η διπλωματική αυτή κινητικότητα, ευτύχησε –συνδυαζόμενη, ασφαλώς, με την ενεργοποίηση του αμερικανικού παράγοντα, αλλά και την πρόοδο των μεταρρυθμίσεων εντός της Παλαιστινιακής Αρχής– να απολήξει στην δημοσιοποίηση του Οδικού Χάρτη του Κουαρτέτου (στο οποίο συμμετέχει και η ΕΕ), καθώς και στην αποδοχή του από τα δύο εμπλεκόμενα μέρη, θέτοντας τις βάσεις για μια ειρηνική διευθέτηση του προβλήματος εφόσον και τα δύο μέρη εφαρμόσουν στη πράξη τις προβλέψεις του Οδικού Χάρτη. Η πρόσφατη επιδείνωση της βίας αποδεικνύει ότι η τήρηση των υποχρεώσεων που προκύπτουν από τον Οδικό Χάρτη και για τις δύο πλευρές αποτελούν τη μόνη διέξοδο από τον κύκλο του αίματος.

9. Διατλαντικές Σχέσεις

Από πλευράς Ελληνικής Προεδρίας κατεβλήθη κάθε δυνατή προσπάθεια για μείωση των εντάσεων, που είχαν σημειωθεί στις διατλαντικές σχέσεις λόγω της διάστασης απόψεων σε διάφορα θέματα (Ιράκ, Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο, Κυότο, εμπορικές διαφορές, κλπ). Πραγματοποιήθηκε σειρά συναντήσεων σε επίπεδο Υψηλών Αξιωματούχων και Task Force. Σημειώθηκε σημαντική σύγκλιση απόψεων στον τομέα της ασφάλειας των Μεταφορών, του δορυφορικού συστήματος Galileo και βελτιώθηκε η συνεργασία στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Κατά την προσεχή Σύνοδο Κορυφής ΕΕ-ΗΠΑ (Ουάσιγκτον, 25.6.03) αναμένεται, μεταξύ άλλων να επιβεβαιωθεί η σημασία των διατλαντικών σχέσεων, να προβληθούν οι τομείς επιτυχούς συνεργασίας ΕΕ-ΗΠΑ (Δυτικά Βαλκάνια, καταπολέμηση τρομοκρατίας, Αφγανιστάν, Μ.Ανατολή/Κουαρτέτο, κλπ), να εξαγγελθεί κοινή πρωτοβουλία για τη μη διάδοση όπλων μαζικής καταστροφής και να υπογραφεί η Συμφωνία Δικαστικής Συνεργασίας, η οποία ευρισκόταν υπό διαπραγμάτευση επί μακρόν.

10. Ρωσία

Η Ελληνική Προεδρία, παρά τον αρχικό δισταγμό πολλών εταίρων και της Ε. Επιτροπής, πέτυχε την αναβάθμιση των σχέσεων Ε.Ε.-Ρωσίας με τη λήψη απόφασης για σταδιακή δημιουργία τεσσάρων κοινών χώρων συνεργασίας (οικονομία, εσωτερικών υποθέσεων και δικαιοσύνης, ασφάλειας, έρευνας και τεχνολογίας) και την αναμόρφωση της μεθόδου συνεργασίας δημιουργώντας ένα Μόνιμο Συμβούλιο Συνεργασίας. Επιστέγασμα αποτέλεσε η Σύνοδος Κορυφής (30-31.5.03, Αγία Πετρούπολη), η οποία σε αντίθεση με την προηγούμενη, υιοθέτησε κοινή δήλωση με αναφορά σε φλέγοντα και ακανθώδη για τις δύο πλευρές ζητήματα, όπως η ανάγκη

κύρωσης του Πρωτοκόλλου του Κυότο, η Τσετσενία, η εμβάθυνση της συνεργασίας σε θέματα ΕΠΑΑ, η κατάργηση των θεωρήσεων εισόδου ως μακροπρόθεσμος στόχος. Τηρείται χωρίς καθυστερήσεις το χρονοδιάγραμμα εφαρμογής της συμφωνίας διακίνησης Ρώσων πολιτών μεταξύ Καλίνινγκραντ και λοιπής Ρωσίας μετά την ένταξη της Λιθουανίας.

11. Ευρύτερη Ευρώπη

Το ζήτημα των σχέσεων της διευρυμένης Ε.Ε. με τους νέους της γείτονες συζητήθηκε με πρωτοβουλία της Ελληνικής Προεδρίας από το Συμβούλιο, ενώ εκδόθηκε και εκτενής ανακοίνωση της Ε. Επιτροπής κατόπιν αιτήματος της Προεδρίας. Κεντρική ιδέα είναι η αποφυγή δημιουργίας νέων διαχωριστικών γραμμών στην Ευρώπη. Αποκορύφωμα της ενασχόλησης της Προεδρίας με το θέμα αποτέλεσε η σύγκληση της Διευρυμένης Ευρωπαϊκής Διάσκεψης Κορυφής στην Αθήνα στις 17.4.2003 με τη συμμετοχή και της Ρωσίας. Υιοθετήθηκε διακήρυξη, με την οποία χαιρετίζεται ο διάλογος εντός της Ε.Ε. για τη νέα πολιτική γειτονίας με τους ανατολικούς και νοτίους γείτονες, αναγνωρίζεται η πραγματοποίηση σημαντικής προόδου προς την κατεύθυνση δημιουργίας κοινότητας αξιών και τη σταδιακή εδραίωση και επέκταση της ευημερίας και ασφάλειας και αποδίδεται προτεραιότητα στην ενίσχυση της συνεργασίας σε θέματα με άμεσες επιπτώσεις στη ζωή των πολιτών όπως η διασυνοριακή συνεργασία, η ενέργεια, οι μεταφορές κλπ.

12. Ευρωμεσογειακή Συνεργασία

Η συγκυρία στη Μ. Ανατολή και πολύ περισσότερο η επέμβαση στο Ιράκ δεν δημιούργησαν ευνοϊκές συνθήκες για την Ελληνική Προεδρία. Παρ' όλ' αυτά ευοδώθηκαν οι στόχοι της. Η Ευρωμεσογειακή Συνεργασία προωθήθηκε σημαντικά, μεταξύ άλλων, με την Διάσκεψη Υπουργών Ενέργειας (20-21.5.03, Αθήνα) που έθεσε τις προτεραιότητες συνεργασίας για το διάστημα 2003-2006 και με το Ευρωμεσογειακό Κοινωνικό Forum (1-4.5.03, Χανιά) με τη συμμετοχή 400 ΜΚΟ. Κορυφαίο γεγονός αποτέλεσε η Ενδιάμεση Διάσκεψη Υπουργών Εξωτερικών (26-27.5.03, Ηράκλειο), όπου υιοθετήθηκε ελληνική πρωτοβουλία για τη δημιουργία Ευρωμεσογειακής Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης, προωθήθηκε το ζήτημα του διαπολιτισμικού διαλόγου με την υιοθέτηση κειμένου αρχών, καθώς και κειμένου για τη σύσταση Ευρωμεσογειακού Ιδρύματος Πολιτισμού. Τέλος, αντιμετωπίστηκε θετικά η προοπτική μιας νέας πολιτικής της διευρυμένης Ε.Ε. έναντι των μεσογειακών εταίρων και έγινε δεκτό το πρόγραμμα αντιμετώπισης θεμάτων Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων που παρουσιάστηκε σε εφαρμογή σχετικής απόφασης επί Ισπανικής Προεδρίας.

13. Ε.Π.Α.Α.

Επί Ελληνικής Προεδρίας, η οποία είχε διάρκεια 12 μηνών λόγω της μη συμμετοχής της Δανίας στην ΕΠΑΑ, επιτεύχθηκε ο στόχος της πλήρους επιχειρησιακής ικανότητας της Ε.Ε.. Κρίσιμη σημασία για την επιτυχία αυτή είχε η ουσιαστική πρόοδος που υπήρξε στο τομέα των συνεισφορών δυνάμεων από πλευράς των εταίρων, η εγκαθίδρυση των απαραίτητων πολιτικο-στρατιωτικών οργάνων, η εφαρμογή του προγράμματος ασκήσεων της Ε.Ε. και η ανάπτυξη των διαδικασιών

διαχείρισης κρίσεων. Δόθηκε επίσης λύση στο ακανθώδες ζήτημα των μόνιμων διευθετήσεων μεταξύ Ε.Ε.-ΝΑΤΟ και της συμμετοχής τρίτων χωρών στο σύστημα διαχείρισης κρίσεων της Ε.Ε. χωρίς να θιγούν εθνικά μας συμφέροντα. Ιδιαίτερη σημασία είχε και η αποτελεσματική διεξαγωγή των πρώτων επιχειρήσεων διαχείρισης κρίσεων της ΕΠΑΑ και συγκεκριμένα η αστυνομική αποστολή στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη και η στρατιωτική αποστολή στην Π.Γ.Δ.Μ.

Τέλος με πρωτοβουλία της ελληνικής προεδρίας ελήφθησαν αποφάσεις που δρομολογούν την δημιουργία μιας διακρατικής αρχής για την ενίσχυση των αμυντικών δυνατοτήτων και της αμυντικής έρευνας στην Ε.Ε.

14. Θεσμικά Θέματα

Σημαντική επιτυχία της Ελληνικής Προεδρίας θεωρείται η συμφωνία που πέτυχε στα πλαίσια του Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων για την Αναθεώρηση του Κανονισμού Κοινοτικών Υπαλλήλων. Πρόκειται για την πρώτη, ύστερα από την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, ριζική μεταρρύθμιση τόσο του μισθολογικού και συνταξιοδοτικού συστήματος, όσο και του συστήματος σταδιοδρομίας. Η μεταρρύθμιση αυτή αν και επιβεβλημένη λόγω της επερχόμενης διεύρυνση αποτέλεσε αντικείμενο άκαρπων διαπραγματεύσεων για μεγάλο χρονικό διάστημα. Η Ελληνική Προεδρία με λεπτούς και προσεκτικούς χειρισμούς και ύστερα από διαβουλεύσεις με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη περιλαμβανομένων και των συνδικαλιστικών φορέων διαμόρφωσε μια συμβιβαστική πρόταση που τελικά υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο.

Η. Πλασκοβίτης